

De boerderij van Aat Grootes

Leen de Vos

Rundveemuseum Aat Grootes te Aartswoud

Op 26 april 2013 opende mevrouw Sweets, gedeputeerde van de provincie Noord-Holland, het rundveemuseum Aat Grootes annex zorgboerderij in Aartswoud. De naam van het museum verwijst naar de laatste bewoners, de familie Grootes. De monumentale, oude stolpboerderij uit 1880 is ruim honderd jaar familiebezit geweest. Het museum met educatief centrum zet zich nu onder meer in om zeldzame Hollandse rundveerassen voor de toekomst te behouden.

Aat Grootes, in 1924 geboren op de nu monumentale boerderij in Aartswoud, werd in 1957 melkveehouder op het bedrijf van circa tien hectare. Tot zijn dood in 1998 woonde hij er samen met zijn vrouw Alie en hun drie kinderen. Zijn vrouw overleed negen jaar later. Na de dood van Aat werd het vee verkocht en werden de landerijen verpacht. Nadat Alie overleden was, stond de boerderij leeg. De kinderen wilden de

verwaarloosde boerderij, met veel achterstallig onderhoud, laten slopen. Maar de status van rijksmonument verhinderde dat. Voor de leefbaarheid en het aanzien van het dorp was het van belang dat de zeldzame stolpboerderij in stand bleef. In 2007 werd de Stichting Rundveemuseum opgericht. Deze stichting stelde zich allereerst ten doel het monumentale pand te behouden en in de originele staat van

1880 terug te brengen. Voor de financiering werd contact opgenomen met Intermaris. Deze woningcorporatie die huisvesting realiseert voor mensen die niet zelfstandig kunnen wonen, kocht de boerderij met de daarbij behorende vier hectare grond. Het pand werd grondig gerestaureerd en in oude stijl teruggebracht. Binnenshuis werden de nodige verbeteringen aangebracht. Zo werd het voorhuis aangepast aan de eisen van deze tijd zodat er een beheerderechtpaar kon wonen. In de voormalige stalruimte werden tien appartementen gebouwd. Deze werden verhuurd aan de Prinsienstichting, een instelling voor zorg- en dienstverlening aan mensen met een beperking. Het beheerderechtpaar zorgt voor de dagelijkse werkzaamheden, samen met de tien cliënten van de Prinsienstichting. Ze verzorgen het vee en doen de verder voorkomende werkzaamheden in en rondom de stal en de tuin.

Doelen van de stichting

Naast het werken met mensen met een beperking, had de Stichting Rundveemuseum als doelstelling het behoud van de Nederlandse huisdierrassen en het geven van voorlichting aan schoolklassen en andere belangstellenden als educatief centrum. Het bestuur van de stichting bestaat uit vier leden en wordt bijgestaan door enkele commissies, zoals een commissie voor educatie, pr en niet te vergeten de fokkerij. Deze laatste bestaat uit ervaren fokkers uit de directe omgeving. Deze commissie krijgt informatie van de diverse stamboeken. Ze zou graag lid willen zijn van alle rasorganisaties van de oorspronkelijke runderrassen, maar dat is financieel niet haalbaar. Met de SZH wordt

gezocht of een combinatielidmaatschap mogelijk is.

Nieuwe huisvesting

Voor de dieren moest een nieuwe huisvesting gebouwd worden. Dat was niet eenvoudig. Voor de financiering van de stal en het educatieve centrum werd een beroep gedaan op diverse fondsen. De provincie deed een beroep op de Europese Plattelandsontwikkelingsprogramma's (POP) en stelde daarmee de helft voor de financiële middelen voor de bouwkosten beschikbaar. De andere helft werd gedoneerd door de gemeente, het VSB-fonds, de Nederlandse Heidemaatschappij en de Rabobank. Een ander probleem was het verkrijgen van een bouwvergunning. In tegenstelling tot de tendens dat de agrarische bedrijven uit de bebouwde kom verdwijnen, werd er hier een nieuwe stal gebouwd. Er werden dan ook enkele voorwaarden gesteld aan het aantal te houden dieren. De potstal mocht ruimte bieden aan tien à twaalf volwassen runderen. Deze werd in 2012 gebouwd. De gemeente had geen spijt van het ver-

Fries-Hollands kalf in het museum

Hanneke de Boer

nen van de vergunning. Tijdens een bezoek, enkele dagen voor de officiële opening was het aanwezige gemeentebestuur vol lof over dit unieke gecombineerde project.

Oorspronkelijke runderrassen

De rundveestapel omvat momenteel vertegenwoordigers van alle oorspronkelijke Nederlandse runderrassen, te weten Fries-Hollands zwartbont, Fries roodbont, MRIJ, Brandrood, Lakenvelder, Groninger blaarkop en de kleurslag Witrik. De meeste dieren hebben inmiddels een mooi kalfje geworpen, zoals de Fries-Hollandse en de Fries roodbonte koe. De witrikkoe beviel van een dubbele witrik. De runderen worden als zoogkoeien gehouden. De kalfjes blijven in de zomer eerst bij de moeder in de wei, in de winter in de potstal. Voor het fokken wordt gebruikgemaakt van de ki. Voor de Groninger blaarkop gebruikt men een van de stieren van een nabij wonende blaarkopfokker. Door een aangepast fokprogramma zorgt men ervoor dat er regelmatig kalfjes zijn te bewonderen. Oude koeien

Toggenburgers, deel van het levend erfgoed

Hanneke de Boer

en overtollig jongvee worden verkocht of afgevoerd. Het merendeel van de aanwezige dieren is geschonken door vrienden van het museum en donateurs. De rest is aangekocht uit eigen middelen.

Educatie en promotie

Men wil de veestapel uitbreiden met enkele Nederlandse schapen- en geitenrassen. Naast de stal staat inmiddels een ruim en overzichtelijk kippenhok waarin enkele Nederlandse kippenrassen worden gehuisvest. Je kunt er de Noord-Hollandse blauwen, Barnevelders, Assendelfters, de Leghorn en de Hollandse kriekip bewonderen. Daarnaast heeft men een fruit- en moestuin aangelegd met alleen inheemse rassen, hoogstambomen, streekeigen groente- en aardappelerassen. Dit biedt de mogelijkheid om aan schoolkinderen en groepen volwassenen, onder wie toeristen al dan niet uit de regio, voorlichting te geven over al ons levend erfgoed. Eenieder is van harte welkom. ●

Voor meer informatie:
www.rundveemuseum.nl

Kijkje in de nieuwe stal

Hanneke de Boer